

## De Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde.

---

Tot heden heb ik mij onthouden openbaar mijn voorstellen tegen die van collega Klinkhamer in de weegschaal te leggen. Nu Klinkhamer aanvallend tegen mij optreedt is de toovercirkel gebroken. Na de verdediging van zijne voorstellen tot organisatie van een tandheeskundig verbond ontvouwt collega Klinkhamer zijne bezwaren tegen mijne voorstellen. Klinkhamer bedoelt hier mijn organisatieplannen voor de maatschappij tot bevordering der tandheelkunde.

In eene inleiding bespreekt hij dan eerst het verloop van de debatten op de vergadering van de V. v. N. T. op 14 Juli j.l.; begint te zeggen, dat er tegen zijn betoog weinig steekhoudends is ingebracht. Waar collega Klinkhamer blijk geeft, dat hij niet heeft mogen schromen Bruske c. s. aan te vallen enz. moet ik even meedeelen (voor hen, die daar niet tegenwoordig waren) dat ik op bedoelde vergadering als *gast* aanwezig was, het recht van meepraten niet heb gehad. Ware dat wel het geval geweest, ik had zeker het weinig steekhoudende in Klinkhamers betoog op steekhoudende wijze in het licht gesteld. Nu staat echter de zaak zwart op wit en is het mijn beurt mij in het debat te mengen.

Eerst nog even een paar opmerkingen: als Klinkhamer zich verzet tegen wat hij meent te moeten noemen

„historie maken” *maakt* hij in hetzelfde tempo óók heel leuk „historie”. Hij vertelt, dat: 1°. de leden der A. T. V. aan een besluit gebonden waren! Dat is onwaar! . . . . 2°. Dat op de vergadering der A. T. V. 9 leden aanwezig waren, toen dat besluit, (welk besluit?) genomen werd en dat met een meerderheid van 5 tegen 4.

Als voorzitter van de A. T. V. mag ik in een dergelijke absurditeit niet berusten. Er waren *zeventien* leden aanwezig, collega Klinkhamer Tegen de *motie* die op voorstel van Pitsch ter kennis van het voorloopig bestuur der Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde zou worden gebracht, stemde slechts een der aanwezigen tegen en een blanco. Als gij nu weet, collega Klinkhamer, dat bij de stemming over *Uw* voorstellen op de vergadering van de V. v. N. T. zeven leden met een geldige stem van de A. T. V. aanwezig waren, waarvan 3 tegen 3 voor stemden en 1 blanco, wat blijft er dan over van *Uw* stoute bewering: dat vijf leden van de A. T. V. beslissen over een zaak, die het heele land raakt? Zoo maakt men „stemming”, collega Klinkhamer.

Dan komt collega Klinkhamer met een brokje historie, waaraan ik gaarne voor de juiste lezing mijn notitie toevoeg.

Ten huize van den heer Koldewijn kwamen 4 Febr. 1906 de leden van de commissie van bijstand van de N. T. V. zaliger, Son en Bruske, met eenige leden van het bestuur van de V. v. N. T. bijeen. Ik moet uitdrukkelijk hierbij voegen, dat het Genootschap niet vertegenwoordigd was. Er werd daar veel gepraat en overwogen en terwijl men de zaak van alle kanten bekeek en mogelijkheden in het licht stelde, begrijp ik zeer goed, dat Klinkhamer niet juist dat heeft genoteerd, wat in hoofdzaak mijn voorstel was. Vóór mij ligt dat voorstel tóen reeds een jaar oud. Toen men mij destijds vroeg hoe ik mij de zaak voorstelde, las ik de volgende hoofdpunten voor:

1°. de commissie van bijstand heeft de eer U voor te stellen stappen te doen om te geraken tot een maatschappij tot bevordering der tandheelkunde.

2°. zij stelt zich voor, dat dit door middel van fusie van de bestaande vereenigingen in Nederland kan plaats vinden en verder, eens per jaar kan dan een gecombineerde vergadering plaats vinden onder toezicht van een hoofdbestuur, dat zich met de algemeene belangen der maatschappij belast, terwijl elke afdeeling zich een eigen bestuur kiest onder wiens leiding de werkzaamheden op de gewone algemeene vergadering en het huishoudelijk reglement staat.

Om niet verkeerd begrepen te worden, staan wij even bij dit punt stil. De commissie wil niet tornen aan de eenmaal bestaande vereenigingen of haar ledenaantal. In den aanvang behoeft de maatschappij als zoodanig slechts uit de leden van deze vereenigingen te bestaan, zoodat er een krachtige band gevormd wordt, die met één doel voor oogen, eendrachtig doet werken, doch de behoeften, die uit den boezem van die maatschappij aanwezig blijken, zullen aanleiding zijn tot nuttige uitbreiding in den vorm van plaatselijke afdeelingen, die in eigen kring brengen, wat hun heilzaam voorkomt, waardoor grootere kans bestaat op meerdere aansluiting van buitenstaande collega's, hetgeen tot betere organisatie en vooruitgang van onzen stand voert en ons de belangen der tandheelkunde beter doet behartigen."

De rest doet aan de hoofdzaak niets af evenmin als de bespiegelingen van dien Zondagmiddag. Het rapport had ik toen getypt voor mij en ligt nu in denzelfden staat op mijn werktafel. Men ziet de zelfde principen als heden, alleen onuitgewerkt. Dat ik toen de wetenschap er bij wilde, spreekt van zelf. De wensch tot scheiding tusschen de 2 soorten stands- en vereenigingsbelangen was toen nog niet merkbaar.

Zijn voorstellen behandelende, deelt Klinkhamer mede, dat volgens zijn organisatie-plannen ieder

tandheelkundige in den lande lid kan worden van het „Verbond.” M. i. schijnt dat maar zoo. Ik zou zeggen geen der tandheelkundigen in den lande kan volgens zijn plannen lid van zijn „Verbond” worden. Nota bene „de algemeene vereenigingen (N. T. G. en de V. v. N. T.) sluiten zich in hun geheel bij het verbond aan”. Deze zin zal ik later gebruiken en dan aantoonen dat de voorstellen van K l i n k - h a m e r niet eens organisatie-plannen zijn. Nu zegt K l i n k h a m e r wel „dat het verbond *niet zoozeer* (sic) als een vereeniging van vereenigingen moet beschouwd worden, maar wel als *een* samengesteld uit individueele leden” enz. Maar wat komt er dan om den hoek kijken?

Zoo individueel zijn de leden dan toch niet of zij dragen de werkzaamheden op aan een vertegenwoordigend lichaam van 10 leden per groep en ten hoogste. (De V. v. N. T. telt b.v. 110 zulke *individueele opdrachtgevers*). De aanhef is dan ook aardig bedacht: „Om nu de werkzaamheden te bespoedigen en de leden der vereenigingen het b i j w o n e n van vele vergaderingen te besparen worden die werkzaamheden opgedragen aan een vertegenwoordigend lichaam.” Die is goed! „Voor het gemak” laat je de leden zichzelf onder curateele stellen als lid der professie.

Wat is nu eigenlijk zoo'n Verbond? Is het een organisatie? — Neen! luidt mijn antwoord. Wat is het dan? zult ge vragen. Wel — het is een verbond! Een politiek verbond, een entente cordiale tusschen 2 mogendheden: N. T. G. en V. v. N. T. om den vrede te bewaren. En weet gij waarom het noodig is den vrede te bewaren? — Wel — omdat beide vereenigingen zich tot heden ook met andere dan wetenschappelijke belangen hebben bezig gehouden. Ontlast men dus de beide vereenigingen van hun maatschappelijke en standsbelangen dan kan er van zoo iets als een conflict geen sprake meer zijn. Dit „verbond” heeft zijne bemiddelaars in 10 raadsleden per mogendheid.

Maar wat hebben *wij* toch met de politiek te maken tusschen 2 bestaande autonomieën als er sprake is aan den wensch van den tandheelkundigen stand te voldoen, wanneer deze vraagt om één groote vereeniging van standgenooten, die de belangen behartigt op sociaal- en standsgebied? Of denkt ge dat het de bedoeling is geweest van de oprichtersleden der M. t. B. d. T. bij het eventueel tot stand komen van zoo'n „organisatie” zelf het recht van oordeelen uit handen te geven?

De algemeene vereenigingen worden alleen wetenschappelijke vereenigingen, dus daar kan men niets omtrent de maatschappelijke belangen te berde brengen. De opdracht beteekent dus alleen vertrouwen in het beleid van den raad van tien, zonder den minsten waarborg, dat met eigen wenschen rekening wordt gehouden.

Durft men dat „organisatie” noemen? Nu wordt wel gezegd, dat ieder tandheelkundige in den lande of plaatselijke vereeniging enz. (daar moeten wij nog eens even over boomen) zich met klachten en verzoeken tot den raad kan wenden, maar dat is met de pet er naar gooien — dit is synoniem aan „entrée libre” en voor een „organisatie” ons te vrij, te wild. Buitendien *kan* de raad dan onderzoeken, *kan* dan ook handelend optreden enz.

Ziet dan eens verder, lezer, wat er over „eigenmachtig optreden” staat.

En nu moeten wij eens trachten een duidelijk begrip te krijgen van hetgeen direct daarop volgt (bl. 424). Als K l i n k h a m e r in 5 „*deelen*” van het land de buitengewone vergaderingen gelijktijdig wil laten houden met 5 voorzitters, raad ik ter wille van de eenstemmigheid aan met phonograaf-telefoon-systeem te werken. Dan heeft men niet eens één plaats van samenkomst noodig. K l i n k h a m e r geeft hier volkomen blijk van de zwakheid van zijn systeem — hij ziet in, dat men toch naar de leden moet

gaan om hen medezeggingschap te geven, al is het dan ook maar in schijn.

### **Maar geen afdelingen alsjeblieft!**

Verder zegt *Klinkhamer* „de 20 à 30 vertegenwoordigers worden jaarlijks benoemd. De algemeene vergaderingen benoemen hun 10 vertegenwoordigers in eigen vereenigingsvergadering. De vrijen kunnen hun vertegenwoordigers benoemen tijdens de algemeene vergadering van het verbond. Daarvoor wordt door het dagelijksch bestuur een voordracht opgemaakt, van minstens zooveel leden als er vertegenwoordigers van de vrijen moeten worden gekozen, welke voordracht weer een keuze is uit diegenen, welke door de vrijen als kandidaten worden opgegeven.”

Afgezien van de groote omslachtigheid van dit systeem beteekent het: alles in het werk te stellen om te niet te doen hetgeen men veronderstelt te beoogen: „de vrijen” worden belemmerd in hun „vrijheid”.

Maar à propos, als ik het woord „vrijen” in den door *Klinkhamer* bedoelden zin hoor, dan moet ik bekennen te rillen om de beteekenis voor onzen tandheelkundigen stand en er rillen velen met mij. Deze groep is uit den booze. Trouwens tot die vrijen behooren de later nooit weer aangeslotene tientallen leden van wijlen de N. T. V. Die waren toen geen „vrijen” maar kwamen eenvoudig nooit op de vergaderingen. En zijn dat nu zooveel slechtere collega's dan de circa 70 à 80 leden van de V. v. N. T., waarvan ik op de laatste algemeene vergadering van 14 Juli j.l. „zag, dat ik ze niet zag” en toen was nog wel het belangrijke punt „verbond” op de lijst. Waarom ik ril bij het woord „vrijen”? Omdat ik in mijn plannen geen vrijen zou dulden en nog minder erkennen. Zij zijn aan den eenen kant de verongelijken volgens systeem *Klinkhamer* en verongelijken de niet-vrijen aan den anderen kant door het onzuiver maken der stemming. De balans van *Pitsch* en de wip van *Frank* zal *Klinkhamer* niet kunnen wegdoezelen. De algemeene vereenigingen zullen het *moeten* ont-

gelden zoolang zij bij het „verbond” zijn aangesloten met de „vrijen” als groep. Dat kan niet als er afdeelingen zijn van de maatschappij met alle leden van de beide vereenigingen als individueel stemgerechtigde leden. Dáár zijn de leden der algemeene vereeniging de baas door hun overwicht.

Dáár heeft ieder beteekenend en vlijtigste collega dezelfde kans vooraan te staan als in de algemeene vereenigingen. Dáár worden tevens niet-aangeslotenen gecultiveerd tot rechtgeaarde collega's (op zijn slechts tot niet ter vergadering komende toch aangeslotenen).

En wat er ook besloten worde het schaadt geen wetenschappelijke vereeniging omdat er alleen maatschappelijke belangen worden behartigd.

En stel nu eens, dat de vereenigingen *Klinckhamers* „verbond” *sloten*, welke waarborg hebben wij dan voor de handhaving van het status quo voor de toekomst? — Dat zullen wij dra onder de oogen zien.

Eerst nog even *Klinckhamer* het woord. „Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden, die door en uit de vertegenwoordigers worden gekozen.”

**Daar begint nu eerst het individu!**

Dan komt *Klinckhamer* ons de voordeelen van zijn „organisatie” (?) aanprijzen en zegt 1°, dat een scheiding der vereenigingen wordt overbrugd.

Ja! dat is de entente cordiale. Maar deze brug of entente cordiale kan bij een geschil tusschen beide vereenigingen of vereenigingsbesturen steeds worden verbroken en dan zijn wij even ver, ja nog verder van huis dan nu! Neem maar eens aan, dat „de wip van *Frank*” of de „balans van *Pitsch*” omslaat, zelfs al zou zoo iets tot de „excepties” behooren, is zoo'n exceptie toch voldoende om alles te bederven en een beroep op de algemeene vergadering zooals *Klinckhamer* dat (blz. 434) wil zal niet gemakkelijk kunnen gedaan worden, als b.v. zoo'n exceptie voorkomt

kort nadat zulk een bijeenkomst heeft plaats gehad. *Of kunt ge elk oogenblik zoo'n algemeene vergadering bijeenroepen en in elk geval, zelfs dan, wanneer een wettige stemming in den raad roet in het eten heeft gegooïd.*

Dan 2°. dat de vereenigingen medezeggingschap hebben. Hoe kan dat als er niets dan wetenschap behandeld wordt zooals men ook in sub 3 kan lezen. Wanneer *Klinkhamer* in sub 4 van den invloed van de vrijen of van de vereenigingen spreekt zou ik lezen — van den raad van 20 à 30.

Het in sub 5 genoemde gegarandeerde aantal leden kan met goeden wil ook volgens mijn voorstel worden bereikt. De uiteenzetting daarvan geef ik ter gelegener tijd. *De goede wil* zoek ik te vergeefs in *Klinkhamers* voorstellen en die is om tot een goede organisatie te komen broodnoodig.

Nog even over de bewering, dat plaatselijke vereenigingen zich tot den raad zullen kunnen wenden: hoeveel belangen op maatschappelijk- en standsgebied zijn er eigenlijk wel, die *in den eersten aanleg* niet plaatselijk zijn? De meeste zijn het wel en zoo zouden de plaatselijke vereenigingen (zij verrijzen om zoo te zeggen dagelijks en vertoonen daardoor hun bestaans-behoefte) aan een vertegenwoordigend lichaam waaraan zij part nog deel hebben hunne uitsluitende belangen, dat zijn de maatschappelijke toevertrouwen?

Dat gelooft niemand! — Zij zullen dat zelf doen en beconcurreren als het ware *Uw* verbond. En in een maatschappij zooals ik mij die voorstel is dat euvel buitengesloten. In mijn plan luidt het „de organisatie moet zoo gebaseerd zijn, dat geen collega in het land (en natuurlijk ook geen lichaam) iets officieel of openbaar kan ondernemen, dat op het gebied der maatschappij ligt buiten deze.”

Alsnu gaat de heer *Klinkhamer* mijn organisatie-plannen onder handen nemen en zegt, dat ik eerst afdeelingen wil stichten en dan deze tot een maatschappij tezamen wil brengen. Dat is verkeerd voorgesteld! Deze plannen hebben ten doel *de reeds bestaande maatschappij in sectie VII*



van het jongste congres gesticht eene doelmatige organisatie te schenken en daartoe de meest nuttige doelmatige middelen aan te wenden: de afdeelingen zijn dus organisatie-bestanddeelen. Dat zouden ook de algemeene vereenigingen in Klinkhamers systeem zijn als het organiseeren kon genoemd worden.

Het is niet bepaald een smaakvol, keurig gekozen qualificatie mijn voorstel, ook de algemeene vereenigingen door een of twee delegé's te doen vertegenwoordigen, „lokaas" te noemen. Het overwicht van de zijde der leden van de algemeene vereenigingen bewijs ik door dezen greep slechts niet te versmaden. Het getal der afdeelingen zal bepaald worden naar de behoefte. Zes kwam mij practisch voor. Ook hangt het van de grootte van een afdeeling af of er een of twee afgevaardigden in het hoofdbestuur zitting nemen. Wij kennen ook geen Raad, alleen een hoofdbestuur, dat gevormd wordt door de afgevaardigden der afdeelingen. De naam „Raad" is alleen op Klinkhamers „Verbond" toe te passen.

Dat de groote centra de meeste macht ontwikkelen, kan bij geen enkele wijze van organisatie uitblijven.

En zou de invloed van Lutjebroek in den raad van Klinkhamer wel even zwaar wegen als in een krachtige afdeeling als b. v. N.-Holland? Buitendien is in Klinkhamers raad de mogelijkheid zelfs niet uitgesloten, dat een geheel *groot centrum* niet vertegenwoordigd is. Bij ons is tenminste in elk district vertegenwoordiging gegarandeerd. Daarmee heeft men als organisator met de opdracht, zooals wij die hebben ontvangen, in de eerste plaats rekening te houden. De verantwoordelijkheid wat de belangstelling betreft in de werkzaamheden van de maatschappij en haar afdeelingen berust bij de leden; maar wij, als organisatoren, met de opdracht een standslichaam in het leven te roepen, moeten in de eerste plaats ons rekenschap geven van eigen verantwoordelijkheid.

Dan betoogt Klinkhamer blz. 430, dat de beide Z.-Holl. vereenigingen zuiver plaatselijke belangen behartigen. Zeker! Maar men kan het eene doen en het andere niet laten en *dat andere is juist de groote lijn*, daar even goed voor een geheel district of in verderen aanleg voor het geheele land geldt, wat voor een plaats nuttig en noodig is. Nu geeft Klinkhamer op, wat een plaatselijke vereeniging past. Nu *dat* past ook een maatschappij. Ik zou zeggen: de maatschappij, zooals deze in afdeelingen wordt voorgesteld, stelt zonder perken op den voorgrond, dat *in heel Nederland* 1°. de collegialiteit wordt bevorderd, 2°. *in heel Nederland* de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde worde bestreden. 3°. *in heel Nederland* de on- en minvermogenenden van goede tandheelkundige hulp worden voorzien. Dit met succes te beramen is de taak van de maatschappij, die haar gegevens ontvangt van de afdeelingen, de uitvoering voor en in de afdeelingen doet plaats vinden en dat zoo mogelijk naar een uniform plan. De drie door Klinkhamer opgegeven punten zijn slechts onderdeelen van de groote lijst van werkzaamheden der maatschappij. Hij meent, dat deze alleen door de plaatselijke vereeniging moeten worden behartigd en ofschoon hij weet, dat dit maatschappelijk werk is, wenscht hij het toch door vereenigingen te zien uitvoeren, welke bestaan hij door zijn verbond niet bevordert en die hij bovendien geheel er buiten sluit. Dat wordt dan concurrentie en détail. Bij ons in Amsterdam trouwens is er geen punt van het werkprogram denkbaar, dat niet tot het werkprogram van de maatschappij resp. een afdeeling daarvan, behoort. En geen punt van Klinkhamers of mijn werkprogram, dat wij in Amsterdam niet behartigen. Zoo'n vereeniging kan met een paar reglementswijzigingen en een beetje goeden wil tot afdeeling van de maatschappij worden herschapen.

Waar nu Klinkhamer de plaatselijke vereenigingen zoo uitermate geschikt acht de collegialiteit te bevorderen, zou ik, hem bijvallende, voorstellen, dat de afdeelingen op

plaatsen, waar tot het vormen van een afdeeling geen gelegenheid is, plaatselijke vereenigingen of clubs van collega's helpen oprichten, die als onderafdeeling van de districtsafdeelingen van de maatschappij kunnen worden beschouwd. Dit is slechts een wenk en geen punt van mijn program doch zou zeker weer de collegialiteit in de afdeelingen ten goede komen. En ik geloof in trouwe, dat de plaatselijke vereenigingen, zooals *Klinkhamer* zich die voorstelt *de collegialiteit* niet uitsluitend *bevorderen*. Dat wordt collegialiteit beperken. Men kan dan in overweging geven, dat de districtsafdeelingen in het huishoudelijk reglement bepalen, dat centra, die zekere beteekenis hebben, als onderafdeeling van een districtsafdeeling worden beschouwd. Zoo komt men zonder omslachtigheid aan de wenschen van kleinere plaatsen, die als districtsafdeeling niet in aanmerking komen, tegemoet. Blijkt zoo'n onderafdeeling voldoende te zijn gegroeid, dan wordt deze tot afdeeling verheven. (Ziedaar mijn wenk).

Zeker!, ik zal de eerste zijn, die mij verklaar voor vereenigingen, die zich met wetenschap bezig houden en liefst uitsluitend. Wij hebben gelukkig een paar goede vereenigingen van dat soort. Maar laten wij in 's hemelsnaam niet er nog meer kweken uit een buitenstaandersgroep. De concurrentie, als wij het zoo noemen mogen, tusschen twee vereenigingen op wetenschappelijk gebied kan gezonde gevolgen hebben. Komen er meer zulke algemeene vereenigingen, dan krijgen wij allicht weer kleine peuterige belangetjes van eigen engen kring, die de wetenschap een hak zetten. *Klinkhamer* vindt het dan verder verkeerd als de algemeene vereenigingen buiten de maatschappij blijven, omdat de „kloof” van heden niet wordt overbrugd. Dat is onjuist. Immers als de algemeene vereenigingen niets dan wetenschappelijk werk verrichten en het maatschappelijk werk aan de maatschappij overlaten, waartoe dient dan een brug? Dan valt er niets te overbruggen. In plaats van een entente cordiale is er slechts

samenwerking in **een** autonomie, door *echte* organisatie verkregen.

Laat ik even in het juiste licht stellen hoe **Klinkhamer** mijn bespiegelingen over de verre toekomst uit een rapport voor het voorloopig bestuur gebruikt om mijn plannen te bestrijden — dat is weer verkeerd — daar er in mijn programma hiervan niets is opgenomen. Ik heb n.l. verklaard, dat er misschien een tijd komt, dat die collega's welke nu uitsluitend door maatschappelijke en standsbelangen worden geïnteresseerd in de verre toekomst ook voor wetenschappelijke zaken zooveel zullen gaan voelen, dat er dan behoefte komt aan zulke afdelingen, die beide factoren beoogen. Als nu zoo iets in de toekomst wenschelijk blijkt, kan dit toch geen kwaad? — Of moeten wij ons voorstellen, dat het **altijd** zoo blijven zal als collega **Klinkhamer** zich het heden voorstelt?

Dat de beide algemeene vereenigingen ook het minste zouden te lijden hebben indien de maatschappij in afdelingen wordt georganiseerd, is geheel van grond ontbloomt. Immers **Klinkhamer** zegt zelf met nadruk, dat de algemeene vereenigingen moeten worden ontlast van het maatschappelijk werk, opdat de wetenschap niet in de verdrukking kome! — Juist zoo! — Eerst dan zullen de algemeene vereenigingen bloeien wanneer zij uitsluitend wetenschap beoefenen. Alleen zullen er allicht minder nictter-vergadering komers zijn en zullen zich alleen die collega's aansluiten, die voor de wetenschap voelen. Maar **Klinkhamer** heeft zoo vaak beweerd, dat voor wetenschappelijke vereenigingen te groote uitbreiding verkeerd is. En ik zou hem daarom willen toevoegen: liever een wetenschappelijke vereeniging die bestaat uit krachten-waar-je-wat aan-hebt en leergrage luisteraars tot een beperkt aantal dan een massa . . . spoeling.

**Klinkhamers** bestrijding van mijn organisatieplannen kan ik niet heel hoog nemen als hij beweert, dat

ik de vereenigingen hun doodvonnis doe teekenen, vooral daar hij in gebreke is gebleven een steekhoudend bewijs hiervoor te leveren. Zoodra n.l. de vereenigingen in hun statuten hebben bepaald, dat ieder van haar leden nopens dit lidmaatschap ook lid van een afdeeling der M. t. B. d. Tandh. is, hebben wij toch niet meer vijanden van onze vereenigingen in de afdeelingen dan hij naar verhouding in zijn raad, vooral met de groep der vrijen. En ik kan nu op mijn vingers natellen, dat in elk district dezelfde vlijtige menschen aan het hoofd zullen staan als in de algemeene vereenigingen. *K l i n k h a m e r* zegt, dat bij de uitvoering van mijn voorstellen de algemeene vereenigingen geen invloed kunnen uitoefenen op de maatschappij. Wie zijn dan toch die algemeene vereenigingen. Wel, dat zijn de leden, die tevens leden van den tandheerkundigen stand zijn en die hebben in mijn geval individueel medezeggenschap en het recht tot stemmen ter dege ook. Is het dan niet beter dat alle leden van de vereenigingen medezeggenschap hebben dan 20 leden van de circa 200 van de 2 algemeene vereenigingen **quasi** namens die vereenigingen? Ik zeg quasi, want de vereenigingen worden van het behandelen van de maatschappelijke- en standsbelangen ook ontlast volgens de voorstellen van *K l i n k h a m e r*. Nu geeft hij wel verschillende wijzen van toepassing voor het houden van vergaderingen, uitbrengen van stemmen enz. om de schijn te geven, dat op die wijze de voordeelen van mijn afdeelingen hierdoor worden verkregen. Hij heeft hierdoor alleen zijn rapport wat verwrongen en gebruskeerd en aan de zuivere overzichtelijkheid afbreuk gedaan. Trouwens aan tegenstrijdigheden ontbreekt het niet. Elk logisch punt in mijn voorstellen draait hij eenvoudig om en dan komt het wel op zijn pootjes terecht naar zijn systeem.

Een voorbeeld van deze soort logica-omkeeren geef ik hier. De redeneering in mijn organisatie- (centralisatie-) plan is de volgende.

Men neme als basis verschillende *centra*, dat zijn provin-

ciën of provincie-groepen of zoo noodig deelen van provinciën, stelle dan de middelpunten vast voor de zetels (hiermee wordt geen vaste zetel voor vergaderingen bedoeld); in zulk een district worden dan de collega's gecentraliseerd tot een afdelingslichaam. Deze lichamen worden nu in de maatschappij te zamen gebracht: dat is de centralisatie in het kwadraat!

Als men dat nu omkeert dan zegt men met Klinkhamer.

„Als ik 2 groote vereenigingen met eenige vrijen „(let wel) *opneem* in **een** lichaam dan centraliseer ik, terwijl „ik decentralisatie krijg als de vereenigingen er buiten blijven.”

Maar al klinkt deze uitkomst heel aardig, ze is mank zooals elke uitkomst van een vraagstuk waarvan de praemisse onzuiver was. Zie maar. Centraliseeren kan alleen met regelmaat gebeuren, een kwestie van goede organisatie. Nu zijn de algemeene vereenigingen lichamen, die met centralisatie in het geheel geen rekening hebben gehouden. De toetreding tot die organisatie gaat onder geheel andere, zelfs tegengestelde, antecedenten als voor centralisatie zijn vereischt. Als je nu zulke twee vereenigingen een verbond laat sluiten „**met eenige vrijen**” — nou daar heb je het dan — dát is het puikje van centralisatie . . volgens Klinkhamer.

Laat ik weer eens naar de Maatsch. tot bev. der geneeskunde het oog opslaan. Daar zijn óók afdelingen, die in een maatschappij centraal opgaan.

Daarnaast vindt men het genees- en natuurkundig genootschap, het heelkundig genootschap enz. Dit zijn wetenschappelijke lichamen, die trots het bestaan der maatschappij bloeien. Zoo beschouw ik nu onze algemeene vereenigingen. Heeft nu de maat. tot bev. der gen. de wetenschappelijke vereenigingen ten doode gedoemd? Neen! Evenmin zal men door een maatsch. tot bev. der tandh. het doodvonnis van de V. v. N. T. en het N. T. G. doen teekenen.

De algemeene vereenigingen doen zichzelf geen kwaad wanneer zij hun leden reglementair verplichten lid van een afdeeling van de M. t. b. d. T. te zijn en zij hebben deze verplichting omdat zij als vereeniging den stand waaraan zij hun bestaan te danken hebben moeten steunen. De ongegronde vrees voor eigen ondergang mag niet sterker zijn dan de **plicht** het algemeen belang te dienen. Als de goede wil maar niet ontbreekt. Waarvoor is nu zoo'n centraliseerende organisatie goed? Zie hier. In een district waar de belangen van den stand homogener zijn dan over het geheele land kunnen deze belangen beter tot hun recht worden gebracht: wat echter in eigen kring niet tot uitvoering kan worden gebracht, wordt door grootere eenheid van belangen en betere kijk op locale conditiën op juiste wijze beraamd en beoordeeld. De afdeelingen belichamen hun wil, hun wenschen en besluiten in hun délégués, die daarmee beladen op hun beurt weer samenkomen en in het hoofdbestuur wordt door de vergelijking benaderd en door de stemming beslist wat goed is voor allen. **Z o o e f f e n t m e n h e t p e i l .**

Hoe nu bij het verbond? De leden van de vereenigingen zijn niet evenredig volgens de centra vertegenwoordigd en de stemming voor den raad van 10 heeft zeker geen invloed op evenredige vertegenwoordiging in dien zin. Nog minder is het te zeggen of dit bij de „vrijen” het geval kan zijn.

Stel nu maar eens het gemiddelde vast van wat er aan stands- en maatschappelijke belangen moet worden behartigd. **Wie trekt dan aan het kortste eind?**

Nu geachte collega **K l i n k h a m e r**, wendt gij U op blz. 436 tot alle leden der algemeene vereenigingen met een waarschuwing en al is het waar, dat gij dat doet met Uw gelaat gekeerd naar het debat des heeren **P i t s c h**, heeft het allen schijn voor hen die niet „in de zaak” zitten, dat het op mijn voorstellen gemunt is waar gij waarschuwt dat men zich niet mag vereenigen met „eene organisatie, die in haar werkprogram de belangen der wetenschap opneemt”

en „het bestaan van Uw vereeniging aantast.” . . . . .  
 Ook den schijn laat ik mijn organisatie-plannen niet aanleunen. Het geldt hier niet het doordrijven à tort et à travers, maar het ernstig streven, voor onzen stand het beste te helpen voorbereiden. Dus verklaar ik hier met vette letter, **dat ik het werkprogram in de plannen van de maatschappij tot bevordering der tandheelkunde geen wetenschap heb toebedeeld.**

„Wij moeten oppassen, dat wij niet vervallen in de groote fout. n.l. de vrijen te gaan vertroetelen.”

Bravo, tot zoover accoord! Immers: als je geen vrijen hebt dan kunt ge ze niet vertroetelen.

Ten slotte nog even het volgende. **K l i n k h a m e r** wendt zich aan het eind van zijn artikel tot de leden der beide algemeene vereenigingen en raadt dan dezen hun stem ten gunste van de voorstellen (die hij gemakkelijkerwijze de zijne heeft genoemd) deze te steunen. Hij *kan* zich echter in ernst slechts tot de leden van het N. T. G. wenden, want *dat* weet hij: in de V. v. N. T. is reeds de decisie gevallen. Toch is het aardig, dat **K l i n k h a m e r** zich „in hooger beroep tot alle tandartsen in den lande” wendt. Wie begrijpt het verband? Daarbij rekent hij zeker ook op zijn toekomstige „vrijen”!

Ook ik wend mij tot alle collega's in den lande met het dringend verzoek: **Lees nog eens aandachtig Klinkhamers betoog, maar leg er het mijne vlak naast en schenk er dezelfde aandacht aan.**

En ik heb dan de moed te gelooven, dat de meesten Uwer zich zullen scharen aan de zijde **der maatschappij tot bevordering der tandheelkunde.**

BRUSKE.